

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

RADNA GRUPA
RIBARSTVO

**STRATEGIJA POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE ZA PERIOD 2021. - 2027.**

SITUACIONA I SWOT ANALIZA
Šira verzija dostavljenog radnog materijala
(izvorni materijal radne grupe)

Sastav radne grupe:

1. Samir Muhamedagić, Glavni ekspert i vođa radne grupe, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet Univerziteta u Sarajevu
2. Jerko Pavličević, ekspert, Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
3. Subha Avdić, ekspert, Biotehnički fakultet Univerziteta u Bihaću

1. RIBARSTVO

1.1. UVOD

Federacija Bosne i Hercegovine pripada zapadnom dijelu sredozemne zone mlađih vjenačnih planina (bosanskohercegovački Dinaridi), karakterističnih po obilnim padavinama. Tipičan brdsko-planinski reljef, obilne padavine, ogromni rezervoari podzemnih voda i snažna vrela i izvori omogućavaju izdašnost hidrografskog sistema skoro cijele godine. Najveći dio hidrografskog sistema Federacije BiH čini gusto razgranata mreža kopnenih (slatkih) voda.

Otjecanje kopnenih voda, kako površinskih tako i podzemnih, sa područja Federacije Bosne i Hercegovine vrši se u dva pravca: u pravcu sliva rijeke Save - *Crnomorski ili Dunavski sliv* i u pravcu sliva Jadranskog mora - *Jadranski sliv*. Od ukupne površine Federacije BiH (26 127 km²) crnomorskom slivu, odnosno vodnom području rijeke Save pripada 17.506 km² (67,0%) a jadranskom, odnosno vodnom području Jadranskog mora 8.621 km² (33,0%).

Bez obzira na neuravnotežen odnos ova dva slivna područja, prema njima sa prostora Federacije otječe skoro ista količina vode: 353 m³/s u pravcu Crnog i 317 m³/s u pravcu Jadranskog mora (ukupno 670 m³/s).

Tabela 1. Osnovni hidromorfološki pokazatelji površinske riječne mreže u BiH

Riječni sliv	Površina		Dužina rij. mreže (km)	Spec.godišnji protok (m ³ /s)
	(km ²)	(%)		
Crnomorski sliv				
Neposredni sliv Save	5323,10	10,40	3197,3	11,4
Drina	7185,10	14,04	3167,67	21,2
Bosna	10758,99	21,02	5910,79	16,1
Vrba	6288,59	12,29	2654,14	19,9
Una	7962,10	15,56	2747,71	26,1
Korana i Glina	705,57	1,38	500,22	24,6
Ukupno	38223,45	74,69	18177,83	-
Jadranski sliv				
Trebišnjica	2254,94	4,41	298,79	49,4
Neretva	7947,51	15,53	1961,79	38,1
Cetina i Krka	2753,10	5,38	480,27	34,6
Ukupno	12955,54	25,31	2740,85	-
Ukupno	51179,00	100,00	20918,68	-

izvor: Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine, 2012.

Izvorišna područja i gornji tokovi planinskih tekućica i alpska jezera, po svojim fizičko-hemijskim i biološkim karakteristikama, pripadaju I klasi kvaliteta vode, dok ostali vodotoci i stajaće vode na teritoriji Federacije BiH, osim rijeke Bosne, uglavnom pripadaju II klasi kvaliteta vode. Takve kopnene vode (potoci, riječice, rijeke, prirodna jezera, vodne akumulacije), kao i geotermalne i tehnički ispravne, otpadne tople vode termoelektrana i industrije, predstavljaju neprocjenljiv prirodni resurs i mogu se u neograničenom kapacitetu koristiti za proizvodnju slatkovodne ribe. Pored toga, povoljni geomorfološki, hidrološki i ekološki uslovi, uz primjenu stručnih ljudskih resursa i modernih tehnološkog procesa bitan su faktor ubrzanog razvoja slatkovodnog ribarstva, posebno akvakulture (uzgoj ribe i drugih vodenih organizama u kontrolisanim uslovima).

Slatkovodna akvakultura kao važna poljoprivredna djelatnost osim proizvodnje proteinske hrane visoke prehrambene vrijednosti, ima i važnu socio-ekonomsku ulogu na lokalnom nivou. Ona osigurava radna mjesta i zapošljavanje lokalnog stanovništva u ruralnim krajevima, tokom cijele godine. Većina kontinentalnih ribogojilišta izgrađena je i obavlja svoje poslovanje uglavnom u ruralnim područjima Federacije BiH, pa je doprinos akvakulture izuzetno značajan za povećanje zaposlenosti lokalnog stanovništva, cjelokupnog razvoja i smanjenju depopulacije ovih područja.

Morska akvakultura (marikultura), kao i morski ribolov, su djelatnosti koje se Federaciji BiH mogu obavljati u vrlo malim, ograničenim obimima proizvodnje. Limitirajući faktor ovih proizvodnji je prostor, jer je marinski akvatorij, smješten u području zaliva Neum - Klek, jedina morska sredina koja pripada Bosni i Hercegovini. Ovaj akvatorij zahvata dio neumskog zaliva i polovinu Malostonskog kanala (oko 12,2 km²) i ujedno predstavljaju teritorijalne vode Bosne i Hercegovine.

Ribarstvo u Federaciji BiH uslovno se može podijeliti na morsko i slatkovodno ribarstvo. U oba ova podsektora ribarstva u većoj su ili manjoj mjeri zastupljeni osnovni vidovi djelatnosti (proizvodnje): akvakultura, privredni ribolov, sporsko-rekreativni ribolov i.

1.2. AKVAKULTURA

Akvakultura, u Bosni i Hercegovini ima viševjekovnu tradiciju. Početak razvoja akvakulture u BiH vezan je za kraj 19. i početak 20. vijeka, kada se osnivaju prva pastrmska i šaranska ribogojilišta. Od 1894. godine, kada je osnovano pastrmsko ribogojilište „Vrelo Bosne“ kod Sarajeva, do sedamdesetih godina prošlog vijeka osnovano je nekoliko velikih pastrmskih ribogojilišta, koja su u to vrijeme bila najmodernija i najproduktivnija ribogojilišta u Evropi (kapaciteta do 300-400 t konzumne ribe). Poslije rata, ova su ribogojilišta sa većim ili manjim uspjehom privatizirana, a neka su prestala sa proizvodnjom. U poslednjih dvadesetak godina na vodenim akumulacijama, prvenstveno na rijeci Neretvi, formiran je veliki broj ribljih farma sa kavezim sistemom uzgoja, kao i veliki broj tzv. porodičnih ribnjaka, kapaciteta 10-30 t konzumne ribe, podignutih na manjim vodotocima u ruralnim područjima. Broj i tipovi ribogojilišta u Federaciji BiH prikazani su u tabeli 2.

Tabela 2. Broj ribogojilišta u Federaciji BiH

Tip ribogojilišta	Federacija BiH			Bosna i Hercegovina		
	registrovan	neregistrovan	ukupno	registrovan	neregistrovan	ukupno
Zemljani bazeni	4	7	11	10	12	22
Betonski bazeni	31	21	52	43	37	80
Kavezni sistem	13	2	15	16	1	17
Ukupno	48	30	78	69	50	119

izvor: FAO, 2015.

U Federaciji BiH egzistira 78 ribogojilišta, što čini 65,5% od ukupnog broja ribogojilišta u Bosni i Hercegovini (FAO, 2015). Najveći broj ribogojilišta u Federaciji (52 objekta ili 66,7%) u proizvodnji ribe primjenjuje sistem protočnih betonskih bazena, sa stalnom izmjenom vode u bazenima. To su isključivo pastrmska ribogojilišta, koja za napajanje bazena vodom koriste vodu hladnih planinskih rijeka, bogatu kiseonik.

Proizvodnja konzumne ribe u moru i na hidroakumulacijama odvija se isključivo u ribogojilištima sa kaveznim sistemom uzgoja. U ovim se ribogojilištima (15 objekata) proizvodi se konzumna morska riba i pastrmka, i čine 19,2% od ukupnog broja ribogojilišta. Najniža proizvodnja konzumne ribe ostvaruje se u ribogojilištima sa zemljanim bazenima. Ova ribogojilišta čine 14,1% od ukupnog broja ribogojilišta u F BiH, i s obzirom na njihovu ukupnu površinu (13 ha) njihova ukupna proizvodnja šarana i srodnih vrsta može maksimalno iznositi 2-3 t godišnje.

Akvakultura je jedan od najbrže rastućih sektora poljoprivrede i prehrambene industrije u Federaciji BiH. U odnosu na kraj prošlog vijeka, kada se proizvodilo oko 1.000 t godišnje, proizvodnja konzumne ribe je u poslednjih dvadeset godina utrostručena, i kreće se između 2.000 i 3.000 t. godišnje, a u pojedinim proizvodnim godinama i više. Međutim stvarna proizvodnja ribe u slatkovodnoj akvakulturi sigurno je puno veća nego što to statistički podaci pokazuju, jer je u ovom sektoru veliki problem evidencija i utvrđivanje stvarne proizvodnje ribe i drugih vodenih organizama. Nepoštivanje zakonskih odredbi dostavljanja relevantnih podataka o proizvodima akvakulture u velikoj mjeri otežava bilo kakvu stručnu analizu i procjenu i donošenje planova u ovom sektoru, pa i u cjelokupnom ribarstvu. Uzgajivači u pravilu ili ne dostavljaju ili dostavljaju proizvoljne, nepotpune i netačne podatke. Dodamo li tome i činjenicu, da na svako registrovano ribogojilište dođe i skoro jedno neregistrovano (tabela 2), u sektoru ribarstva nailazimo na vrlo različite i kontradiktorne podatke o godišnjoj proizvodnji ribe i drugih vodenih organizama.

Prema FAO publikaciji „Sektor ribarstva i akvakulture u Bosni i Hercegovini (2015)“ u BiH je proizvodnja u akvakulturi 2014. godine iznosila 7.505 tona konzumne ribe godišnja (anketiranje svih ribogojilišta u BiH). Nasuprot tome, prema podacima FAO godišnjaka (2016) i godišnjaka Agencije za statistiku BiH, godišnja proizvodnja konzumne ribe u 2014. godini je iznosila 3357 t konzumne ribe. Razlika između podataka dobijenih anketiranjem svih ribogojilišta, registrovanih i neregistrovanih, u BiH (FAO) i zvaničnih statističkih podataka (FAO, AS BiH) više je nego dvostruka.

Stoga ćemo, pored postojećih statističkih podataka (FAO, Agencija za statistiku BiH, Vanjskotrgovinska komora BiH, Zeleni izvještaj Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva) koristiti i podatke koje su tokom godina prikupljali i kojima se koriste eksperti za ribarstvo i akvakulturu Univerziteta u Sarajevu i Mostaru.

U Federaciji BiH akvakultura se uglavnom bazira na uzgoju konzumne pastrmke i manjim dijelom na marikulturi, uzgoju morske ribe i školjki. Uzgoj šarana i drugih toplovodnih riba organizovan je samo na malim porodičnim ribnjacima i proizvodnju za vlastite potrebe gazdinstava i prodaju žive ribe na ribnjaku, pa je njihova proizvodnja skoro zanemarljiva.

Najznačajnije vrste riba u slatkovodnom uzgoju su kalifornijska pastrmka (*Oncorhynchus mykiss*), potočna pastrmka (*Salmo trutta*) i potočna zlatovčica (*Salvelinus fontinalis*). Pored proizvodnje konzumne pastrmke, na nekim pastrmkim ribogojilištima je za potrebe poribljavanja otvoreni voda organizovan i uzgoj mlađi divljih salmonidnih vrsta: potočne pastrmke, mekousne pastrmke (*Salmo obtusirostris*), glavatice (*Salmo marmoratus*) i mladice (*Hucho hucho*).

Na pripadajućem moru BiH, u Neumskom zalivu postavljene su dvije farme za uzgoj ribe. U uzgoju dominiraju lubin (*Dicentrarchus labrax*) i orada (*Sparus aurata*), ali su zabilježeni i ogledni uzgoji hame (*Argyrosomus regius*) i zubatca (*Dentex dentex*). Zadnjih decenija, uzgojem dagnje (*Mytilus galoprovincialis*) i kamenice (*Ostrea edulis*), započeo je i razvoj školjkarstva u našoj zemlji.

Nakon snažnog razvoja akvakulture u Federaciji BiH (2000-2010) i njene petogodišnje stagnacije i blagog pada proizvodnje (2011-2015), u periodu od 2016. do 2019. godine došlo je do značajnog povećanja obima proizvodnje u ovom sektoru. Ukupna proizvodnja ribe i drugih vodenih organizama u 2019. godini (3.011 t) povećana je za oko 80% u odnosu na 2014. godinu (1.685 t), odnosno za oko 90% u odnosu na 2015. godinu (1.605 t), kada je registrovana najmanja proizvodnja u periodu 2014-2020. godina. U 2020. godini došlo je do značajnog pada proizvodnje konzumne ribe, isključivo kao posljedica pandemije i otežanog poslovanja u takvim uslovima (tabela 2, Grafikon 1).

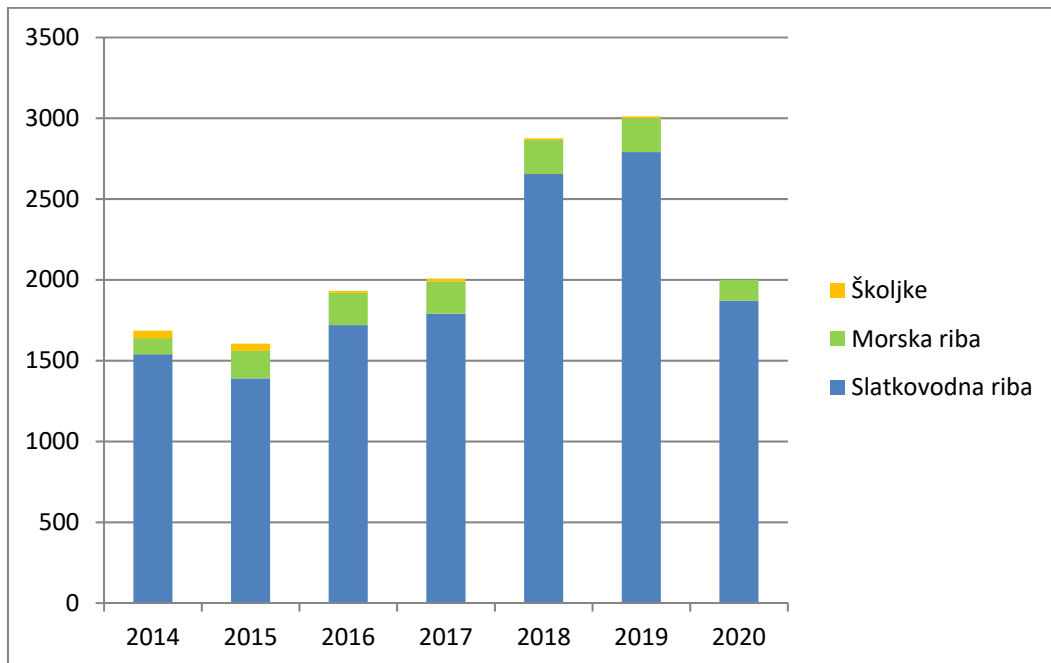
Tabela 3. Proizvodnja konzumne ribe i školjke u Federaciji BiH u periodu 2014-2020. godina (u tonama)

Vrsta	Godina						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Konzumna pastrmka							
Kalifornijska pastrmka	1.450	1.320	1.620	1.680	2.575	2.690	1.820
Potočna pastrmka	60	40	80	90	60	80	50
Potočna zlatovčica	30	30	20	20	20	20	0
Svega	1.540	1.390	1.720	1.790	2.655	2.790	1.870
Konzumna morska riba							
Lubin	40	70	80	90	90	100	60
Orada	60	100	120	110	120	110	70
Svega	100	170	200	200	210	210	130
Konzumna riba, ukupno							
F BiH	1.640	1.560	1.920	1.990	2.865	3.000	2.000
BiH*	3.358	4.450	4.563	3.761	3.639	3.782**	3.654**
Školjke							
Ostriga	5	5	2	2	1	1	-
Dagnja	40	40	10	15	10	10	-
Svega	45	45	12	17	11	11	-
Akvakultura, ukupno							
F BiH	1.685	1.605	1.932	2.007	2.876	3.011	2.000
BiH*	3.397	4.450	4.563	3.761	3.639	3.782**	3.654**

izvor: zeleni izvještaj FMPVS; * FAO i AS BiH; ** AS BiH

U 2019. godini, u sektoru akvakulture u Federaciji BiH ostvarena je proizvodnja od 3.011 tona akvatičnih proizvoda (ribe i školjki), od čega 2.790 t ili 92,7% ukupne proizvodnje čini konzumna pastrmka. Proizvodnja konzumne pastrmke je u 2019. godini bila je za preko 80% veća u odnosu na 2014. godinu, odnosno više nego udvostručena u odnosu na 2015. godinu. Na ovo povećanje je isključivo utjecalo povećanje proizvodnje kalifornijske pastrmke, od 1.450 t u 2014. do 2.690 t u 2019. godini. Proizvodnja ostalih vrsta pastrmke u ovom periodu kretala se uglavnom u granicama prosjeka.

Prema FAO podacima proizvodnje kalifornijske pastrmke, u 2018. godini BiH, sa proizvodnjom od 2.746 t (F BiH - 2.575), bila je među 25 najvećih proizvođača u Svijetu, odnosno među 15 u Evropi. Uzmemo li u obzir da najveći svjetski proizvođači (Iran, Turska, Čile, Peru, Norveška, Kina i Rusija) svoju proizvodnju ostvaruju u morskim kaveznim sistemima, onda proizvodnja kalifornijske pastrmke u Federaciji BiH nije zanemarljiva.

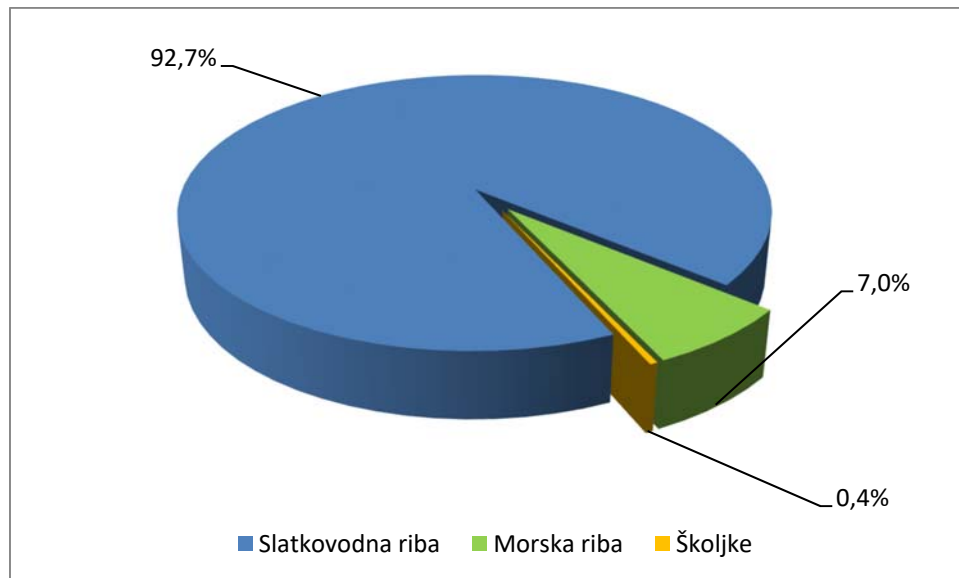

Grafik 1. Proizvodnja u akvakulturi u periodu 2014.-2020. godina

Pored kalifornijske pastrmke, u hladnovodnim pastrmskim ribogojilištima, kao konzumna riba uzgajaju se i potočna pastrmka i potočna zlatovčica. U 2019. godini, u Federaciji BiH, isključivo u protočnim betonskim bazenima, ostvarena je proizvodnja od 80 t potočne pastrmke i 20 t potočne zlatovčice. Prema FAO statističkim podacima, BiH, odnosno F BiH (RS i BD nemaju registrovanu proizvodnju), spada među 10 najvećih proizvođača konzumne potočne pastrmke (8. mjesto) i konzumne potočne zlatovčice (6. mjesto) u Svijetu.

I u proizvodnji morske ribe došlo je do značajnog povećanja proizvodnje u periodu 2014-2019. godina. Proizvodnja konzumnog lubina i orade u 2019. godini (210 t) bila je više nego dvostruko veća u odnosu na 2014. godinu (100 t). Najveći rast, od 70%, ova je proizvodnja ostvarila u 2015. godini i u cjelokupnom posmatranom periodu kretala se u granicama godišnjeg prosjeka od oko 200 tona konzumne morske ribe. Bez obzira na ovakav značajan rast proizvodnje konzumne morske ribe, prema FAO statističkim podacima BiH, odnosno Federacija BiH, spada među skromnije proizvođače ovih morskih vrsta u području Mediterana, gdje se, kao autohtone vrste Sredozemnog mora, jedino i uzgajaju u Svijetu.

Proizvodnja morskih školjki (dagnja i kamenica) je u periodu 2014-2019. godina drastično smanjena, gotovo u potpunosti obustavljena. Od 45 t konzumne školjke u 2014. godini proizvodnja je pala na 11 t u 2018. i 2019. godini, dok u 2020. godini nije uopće registrovana. Nesumnjivo da su na takav trend u proizvodnji prije svega djelovale klimatske promjene i globalno zagrijavanje. Neobičajeno visoke temperature mora snažno su utjecale na prirast i na sam život školjki.

Grafik 2. Proizvodnja u akvakulturi u 2019. godini

Značajan udio slatkovodne akvakulture u Federaciji BiH čini uzgoj mlađi autohtonih salmonidnih vrsta riba za potrebe poribljavanja otvorenih voda (rijeka i jezera). Za potrebe poribljavanja otvorenih voda uglavnom se uzgaja mlađ u dobi do 6 mjeseci i tjelesne mase 10-50 grama. Ova proizvodnja nije u periodu 2014-2019. godina značajnije odstupala i kretala se u granicama:

- 3.500.000-4.000.000 komada mlađi potočne pastrmke (*Salmo trutta*)
- 100.000-200.000 komada mlađi mekousne pastrmke (*Salmo obtusirostris*)
- 40.000-50.000 komada mlađi glavatice (*Salmo marmoratus*)
- 10.000-20.000 komada mlađi mladice (*Hucho hucho*)

Kada bi se ovaj broj uzgojene mlađi pretvorio u tjelesnu masu, računajući sa prosječnom masom jedinice od 10-15 g, onda bi se godišnja proizvodnja u akvakulturi uvećala za 40 do 50 tona, što u svakom slučaju nije zanemarljiva vrijednost.

1.3. PRIVREDNI RIBOLOV

Privredni ribolov je djelatnost koja podrazumijeva lov ribe profesionalnim ribolovnim alatima i opremom, radi stavljanja ulovljene ribe u promet i sticanja dobiti. Ovaj vid ribolova uglavnom je zastupljen u morskom ribarstvu, dok ga je u slatkovodnom ribarstvu moguće obavljati samo na velikim, sporotekućim rijekama i jezerima.

Privredni ili komercijalni ribolov u moru vjekovima je obezbjeđivao životnu egzistenciju stanovništva u priobalnom dijelu naše zemlje. Sa razvojem društva i industrijalizacijom privrede, imajući u vidu i veličinu morskog teritorija i razvoj akvakulture, sve više je opadao interes za ribolovom kao primarnom privrednom djelatnošću. Prema podacima općine Neum, broj ribara sa dozvolom kreće se od 50 do 75, međutim nije poznato koliko se njih profesionalno bavi ribolovom. Prema anketnim podacima, morski ribolov se u vodama Neumskog zaliva uglavnom odvija korištenjem priobalnih ribolovnih alata, parangala, vrša i različitih mreža stajačica dužine do 200 m, dok se drugi profesionalni ribolovni alati, kao što su kočice ili mreže plivarice, uopće ne koriste. Također, ne postoji ni jedno registrirano plovilo za obavljanje morskog ribolova.

Procijenjuje se da ulov u morskom ribolovu iznosi 10 do 15 tona ribe godišnje, pri čemu je važno istaknuti da se ulov uglavnom plasira tokom turističke sezone, direktnom prodajom lokalnim restoranima.

Privredni ribolov na kopnenim vodama u BiH uglavnom se obavlja na rijeci Savi. Profesionalno ribarenje na rijeci Savi ima viševjekovnu tradiciju, pa je navika konzumiranja slatkovodne ribe lokalnog stanovništva puno veća nego u drugim dijelovima naše zemlje. Zakonom o slatkovodnom ribarstvu FBiH, privredni ribolov u kopnenim vodama moguće je obavljati jedino na rijeci Savi, odnosno u Posavskom kantonu. Vlada Posavskog kantona je izdala tri dozvole za privredni ribolov, dvije za ribolovno područje Orašje i jednu za ribolovno područje Odžak. Ne postoje pouzdani podaci o ulovu ribe u rijeci Savi, niti se može izvršiti procjena o količini ulova u privrednom ribolovu, ali se može pouzdano konstatovati da se kompletan godišnji ulov ribe u ovom području plasira i prodava na lokalnom tržištu, putem ribarnica ili restorana.

Iako je Zakonima o ribarstvu obavezno vođenje evidencije o ulovu ribe u privrednom ribolovu, ne postoje statistički podaci o ukupnom ulovu i vrsti ulova u privrednom ribolovu. Prema FAO godišnjaku za ribarstvo (2020) u BiH se svake godine izlovljava 305 tona ribe, od čega najveći udio (300 t) čine različite vrste slatkovodnih riba (šaran, babupka, smuđ, som, i dr.). Različite vrste morskih pelagičnih riba (srdela, inćun, haringa, orada i dr) izlovljaju se u količini od oko 5 t (FAO) do 15 t godišnje (anketna istraživanja).

1.3. SPORTSKO-REKREATIVNI RIBOLOV

Sportsko-rekreativni ribolov je djelatnost ribarstva, koja podrazumijeva lov ribe udičarskim ribolovnim alatima i opremom, radi sporta ili rekreacije. Ulovljena riba se ne smije stavljati u promet i sportsko-rekreativni ribari je smiju koristiti samo za vlastite potrebe. Sportsko-rekreativni ribolov ima stogodišnju tradiciju u Bosni i Hercegovini, i od osnivanja prvog ribolovnog društva u Sarajevu (1906. godina) do danas je registrovano preko 150 ribolovnih društava. Prema FAO (2015) u Federaciji BiH u 2014. godini je egzistiralo 95 ribolovnih društava, što je 60,9% od ukupnog broja društava u BiH. Prema usmenim podacima Sportsko ribolovnog saveza BiH, u Bosni i Hercegovini je 2020. godine bilo oko 21.000 sportskih ribolovaca, od čega najveći dio (61,9%) čine ribolovci koji su članovi Sportsko ribolovnog saveza Federacije BiH, odnosno nekog od ribolovnih društava u Federaciji.

Sportsko-ribolovna društva Federacije BiH su u periodu 2014.-2021. godina brojala između 10.469 i 13.814 aktivnih članova (korisnici godišnjih dozvola). Broj članova sportsko-ribolovnih društava u proteklom se periodu permanentno povećavao, i u 2021. godini (13.814) bio je skoro za 30% veći u odnosu na 2014. godinu (10.756). Broj sportsko-rekreativnih ribolovaca u Federaciji BiH u periodu 2014-2021. godina prikazan je u sljedećoj tabeli.

Tabela 4. Broj sportskih ribolovaca u Federaciji BiH u periodu 2014-2021. godina

Kategorija	Godina							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Seniori I	3.828	3.670	3.975	3.968	3.901	4.495	4.970	5.253
Senior II	6.020	5.989	6.232	6.978	7.404	7.360	7.280	7.439
Svega	9.848	9.659	10.207	10.946	11.305	11.855	12.250	12.692
Juniori	103	128	137	138	165	159	162	183
Kadeti	805	682	761	777	794	1.064	633	939
Ukupno	10.756	10.469	11.105	11.861	12.264	13.078	13.045	13.814

izvor: Sportsko ribolovni savez F BiH

Pored godišnjih dozvola, Sportsko ribolovni savez Federacije BiH izdao je i značajan broj dnevnih i vikend ribolovnih dozvola (tabela 5).

Tabela 5. Broj dnevnih i godišnjih ribolovnih dozvola u periodu 2014-2021. godina

Kategorija	Godina							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sve	8.785	8.644	9.007	10.772	6.996	14.449	14.924	17.401

Nadoknada za godišnju dozvolu u Federaciji BiH iznosi 100 KM za seniore I (osobe od 19 do 65 godina starosti), 50 KM za seniore II (osobe preko 65 godina starosti, penzioneri i osobe sa invaliditetom) i juniore (osobe od 14 do 18 godina starosti) i 25 KM za kadete (osobe do 14 godina starosti). Visina nadoknade za dnevnu dozvolu iznosi od 10 do 20 KM a za vikend dozvolu od 20 do 40 KM.

Uzimajući u obzir broj izdatih godišnjih, vikend i dnevnih dozvola i visinu nadoknade za te dozvole, može se konstatovati da se u sportsko-rekreativnom ribolovu U Federaciji BiH ostvari prihod od oko 1.250.000 KM godišnje. Najvećim dijelom ovog prihoda (oko 80%) podmiruju se plate uposlenih u sportsko ribolovnim društvima (ribočuvari i sekretari) a manjim tekući troškovi (poribljavanje ribolovnih voda, komunalije, takmičenja i dr.).

Procjenjujući da svaki registrovani sportsko-rekreativni ribolovac ostvari ulov u količini od 15 do 20 kg u toku godine, može se zaključiti da je u Federaciji BiH u 2020. godini ostvaren ulov od 200 do 250 tona ribe godišnje.

1.4. TRŽIŠTE I TRGOVINA RIBOM I DRUGIM AKVATIČNIM PROIZVODIMA

U svim razvijenim zemljama svijeta proizvodnja dovoljne količine kvalitetne i jeftine hrane ima strateški značaj, a značajan segment ove proizvodnje predstavlja proizvodnja ribljeg mesa (meso ribe i drugih akvatičnih organizama). Riblje meso, kao živežna namirnica, po svom se sastavu bitno ne razlikuje od mesa drugih životinja koje se koristi u ljudskoj ishrani. Riblje meso je važan izvor hranljivih materija, naročito bjelančevina, koje se odlikuju visokom biološkom vrijednošću, povoljnim aminokiselinskim sastavom i dobrom probavljivošću (tri puta brže od govedine). Također, riblje meso je bogato vitaminima A, D, E kao i mineralnim materijama. Meso pastrmke sadrži masti skoro koliko i teletina, a sadržaj karbohidrata gotovo da je i zanemarljiv. Meso riba ima mnogo manje vezivnog tkiva, pa je nježnije i lakše se probavlja. Stoga se preporučuje u ishrani djece, starijih osoba i bolesnika.

Na svjetskom nivou, potrošnja ribljeg mesa po stanovniku godišnje je u porastu od šezdesetih godina XX vijeka. Prosječna godišnja potrošnja ribljeg mesa po glavi stanovnika na svjetskom nivou porasla je sa 9,0 kg u 1961. godini na 20,3 kg u 2017. godini. U ovih 60 godina, globalna potrošnja mesa ribe i drugih akvatičnih organizama rasla je značajno brže od svjetske populacije. U periodu 1961-2017 prosječna godišnja stopa rasta ribljeg mesa iznosila je 3,1%, i skoro dva puta je veća od godišnje stope rasta svjetske populacije (1,6%). U istom periodu prosječna godišnja stopa rasta ukupne potrošnje ribljeg mesa takođe je nadmašila sve druge životinjske bjelančevine (meso, jaja, mlijeko, itd.), čija je prosječna stopa rasta iznosila 2,1% godišnje, odnosno ukupnu potrošnju mesa domaćih životinja (goveda, ovce, koze i svinje), sa prosječnom stopom rasta od 2,7%. Jedino je piletina imala veću godišnju stopu rasta potrošnje (4,7%) od ribljeg mesa (FAO, 2020).

Prosječna godišnja potrošnja ribljeg mesa po glavi stanovnika u Evropi u 2017. godini iznosila je 21.5 kg, a Bosna i Hercegovina se nalazila na posljednjem mjestu evropskih zemalja, sa godišnjom potrošnjom od 5,8 kg po glavi stanovnika. Na globalnom nivou, manju potrošnju ribljeg mesa od nas imaju neke siromašne afričke i latinoameričke zemlje. Godišnja potrošnja ribljeg mesa u Bosni i Hercegovini u periodu 2014.-2017. godina prikazana je u sljedećoj tabeli.

Tabela 6. Ukupna i prosječna potrošnja ribljeg mesa i ribljih proteina u BiH u periodu 2014-2017. godina

Godina	Ukupna potrošnja ribljeg mesa (t)	Potrošnja po glavi stanovnika (kg)	Proteini ribljeg mesa (g/dan)	Životinjski proteini (g/dan)	Ukupni proteini (g/dan)	Udio ribljih proteina u životinjskim proteinima (%)	Udio ribljih proteina u ukupnim proteinima (%)
2014	20.236	5.8	1.6	33.8	95.0	4.9	1.7
2015	19.669	5.7	1.6	34.8	96.9	4.6	1.7
2016	21.093	6.2	1.7	35.5	99.9	4.9	1.7
2017	19.279	5.8	1.6	34.8	94.7	4.7	1.7

Iako stanovništvo BiH nema naviku konzumirati riblje meso u većim količinama, niska potrošnja ribe, ribljih prerađevina i drugih akvatičnih organizama u BiH uslovljena je u prvom redu relativno visokom cijenom ovih proizvoda. Cijena 1 kg konzumne pastrmke u prosjeku iznosi 10 KM, dok je morska riba (lubin i orada) značajno skuplja (15 KM/kg). Uporedimo li ove cijene sa cijenom piletine (oko 8 KM), svinjetine (oko 10 KM) i junetine (oko 14 KM), i imajući u vidu da 1 kg ribe jedna četveročlana porodica može iskoristiti samo za jedan obrok, onda je i donekle razumljiva ovako niska potrošnja ribljeg mesa u Bosni i Hercegovini.

Najveći udio u ukupnom proizvodu ribarstva Federacije čine proizvodi akvakulture, prvenstveno konzumna riba. Najveći dio proizvoda slatkovodne akvakulture i proizvoda marikulture namjenjen je domaćem tržištu, dok se jedan dio plasira na tržište EU (prvi certificirani proizvod animalnog porijekla), zemalja CEFTA, EFTA i drugih zemalja. Na domaćem tržištu slatkovodna konzumna riba se plasira uglavnom putem:

- trgovačkih marketa,
- specijalizovanih radnji - ribarnica u sastavu tržnica ili samostalnih objekata,
- hotela i restorana,
- direktne prodaje na ribogojilištu.

Budući da je Zakonom o veterinarstvu BiH zabranjena prodaja žive ribe (doskora tradicionalan način prodaje), slatkovodna konzumna riba i proizvodi njene prerade u prodajnim se objektima mogu nabaviti kao:

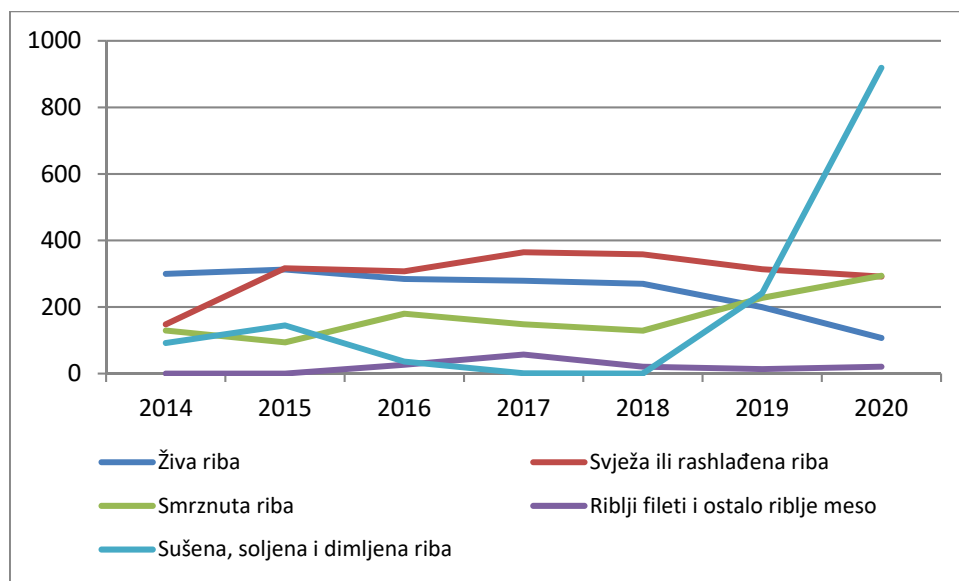
- svježa riba,

- rashlađena riba,
- dimljena riba,
- riblji fileti.

Od navedenih ribljih proizvoda najveći plasman na tržištu ima rashlađena riba, očišćena ili neočišćena, dok se u posljednjih nekoliko godina intenzivirala proizvodnja i prodaja dimljene ribe. Najslabiji plasman na tržištu, zbog relativno visoke cijene, imaju riblji fileti.

Proizvodi marikulture (morska riba i školjke) plasiraju se isključivo na domaće tržište, putem vlastitih ribarnica u velikim gradovima ili trgovačkih marketa. Tokom turističke sezone, proizvodi marikulture se uglavnom plasiraju na lokalnom tržištu (hoteli, restorani i ribarnica).

U proteklom sedmogodišnjem periodu permanentno je rastao izvoz proizvoda akvakulture iz Federacije BiH i u 2020. godini je postigao maksimalnu vrijednost (1.648,6 t). Izvoz sušene, soljene i dimljene riba u 2020. godini je za deset puta uvećan u odnosu na 2014. godinu. Za dva puta je u proteklom periodu uvećan izvoz smrznute i svježe ili rashlađene ribe. Jedini pad izvoza je registrovan kod žive ribe i on je za oko tri puta manji u 2020. godini u odnosu na 2014. godinu.

Grafik 3. Izvoz ribe i ribljih proizvoda u periodu 2014.-2020. godina

Ukupni izvoz ribe, ribljih proizvoda i drugih akvatičnih organizama u 2020. godini (1631,7 t) skoro je za dva i po puta uvećan u odnosu na 2014. godinu (668,6 t). Riba i riblji proizvodi bili su skoro jedini proizvod akvakulture (99,0%), koji se izvezio u 2020. godini. Izvoz mekušaca (kapice, dagnje, sipe, lignje i hobotnice) u ovoj godini skoro je zanemarljiv (1,0%) u ukupnom izvozu proizvoda akvakulture (1.648,6 t).

Više od polovine izvoza ribe i ribljih proizvoda u 2020. godini činila je uglavnom vakumski pakovana, dimljena riba (918,9 t ili 56,3%), dok su sa po 18,0% ukupnog izvoza ribe činile smrznuta i svježa ili rashlađena riba. Najmanji udio u izvozu ribe i ribljih proizvoda u 2020. godini činili su riblji fileti i ostalo riblje meso, 20,4 t ili 1,2% (tabela 7).

Ukupan izvoz proizvoda ribarstva iz Federacije BiH je u 2020. godini činio skoro polovinu (49,7%) izvoza proizvoda ribarstva iz Bosne i Hercegovine (3.319,0 t).

Tabela 7. Izvoz ribe i drugih akvatičnih organizama u periodu 2014-2020. godina (u tonama)

Proizvod	Godina						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živa riba	299,5	312,5	284,2	279,1	270,0	199,6	107,0
Svježa ili rashlađena riba	148,0	316,5	307,2	364,5	358,4	313,7	291,4
Smrznuta riba	129,5	93,8	179,7	148,1	128,8	227,6	294,0
Riblji fileti i ostalo riblje meso	0	0,07	26,2	57,1	20,5	13,6	20,4
Sušena, soljena i dimljena riba	91,6	144,9	35,8	1,0	0	241,4	918,9
Svega riba	668,6	867,2	833,1	849,8	777,7	995,9	1.631,7
Ljuskari	1,1	2,4	2,4	4,1	1,0	2,3	0
Mekušci	0,6	19,6	21,3	40,7	88,1	16,2	16,9
Svega, morski plodovi	1,7	22,0	23,7	44,8	89,1	18,5	16,9
Ukupno, F BiH	670,3	889,2	856,8	894,6	866,8	1.014,4	1.648,6
Ukupno, BiH	2.543,4	3.108,8	4.133,9	3.438,7	2.560,3	3.172,6	3.319,0
F BiH / BiH (%)	26,4	28,6	20,7	26,0	33,9	32,0	49,7

Vrijednost izvoza proizvoda ribarstva, prvenstveno akvakulture, iz Federacije BiH kontinuirano je rasla u proteklom periodu i u 2020. godini ovaj izvoz je dostigao vrijednost od preko 10 miliona KM (tabela 8). Vrijednost izvoza je za više od dva i po puta veća u odnosu na vrijednost ostvarenu 2014. godine (oko 3,8 mil. KM). Najveći udio prihoda ostvarenog izvozom proizvoda ribarstva čini prihod ostvaren izvozom sekundarno obrađene ribe, uglavnom dimljene (oko 6,3 mil. ili 61,6%).

Tabela 8. Izvoz ribe i drugih akvatičnih organizama u periodu 2014-2020. godina (u 000 KM)

Proizvod	Godina						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živa riba	1.478,4	1.562,6	1.447,7	1.428,4	1.370,5	988,2	535,6
Svježa ili rashlađena riba	939,6	1.697,2	1.606,4	1.918,8	1.967,0	1.692,5	1.577,3
Smrznuta riba	647,4	526,0	919,5	757,2	666,0	1.271,8	1.533,1
Ribljji fileti i ostalo riblje meso	0	0,8	258,3	500,3	147,1	103,9	130,9
Sušena, soljena i dimljena riba	661,2	1.067,5	249,3	6,3	0	2.437,6	6.279,9
Svega, riba	3.726,4	4.854,1	4.481,2	4.611	4.150,6	6.494,1	10.056,9
Ljuskari	18,7	69,2	55,5	35,6	11,7	19,1	0
Mekušci	6,1	49,0	106,1	358,7	691,9	166,3	131,9
Svega, morski plodovi	24,8	118,2	161,6	394,3	703,6	185,4	131,9
Ukupno, F BiH	3.751,2	4.972,3	4.64288	5.005,3	4.854,2	6.679,5	10.188,6
Ukupno, BiH	18.901,9	21.831,5	35.475,1	30.455,9	19.904,7	24.126,3	23.742,0
F BiH / BiH (%)	19,8	22,8	13,1	16,4	24,4	27,7	42,9

Tabela 9. Uvoz ribe i drugih akvatičnih organizama u periodu 2014-2020. godina (u tonama)

Proizvod	Godina						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živa riba	5,5	3,7	4,3	7,5	5,6	5,8	4,8
Svježa ili rashlađena riba	221,9	317,6	561,0	81,9	80,8	615,5	1.614,8
Smrznuta riba	1.987,2	1.245,1	2.921,7	2.766,7	2.813,0	3.720,5	2.671,4
Ribljji fileti i ostalo riblje meso	803,8	246,5	795,8	724,4	674,6	897,5	773,6
Sušena, soljena i dimljena riba	6,4	11,1	17,2	5,6	76,4	281,2	459,1
Svega, riba	3.024,9	1.824,0	4.300,2	3.586,2	3.650,5	5.520,4	5.523,8
Ljuskari	20,8	5,2	20,7	15,9	18,1	12,7	11,7
Mekušci	441,0	165,7	407,2	503,0	510,8	493,0	322,2
Svega, morski plodovi	461,8	170,9	427,9	518,9	528,9	505,7	333,9

Vodeni beskičmenjaci	-	-	-	-	1,3	0,5	-
Ukupno, F BiH	3.486,6	1.994,9	4.728,1	4.105,1	4.180,8	6.026,6	5.857,7
Ukupno, BiH	7.198,9	3.553,5	8.241,9	7.524,8	8.107,3	9.090,9	8.475,6
F BiH / BiH (%)	48,4	56,1	57,4	54,6	51,6	66,3	69,1

Tabela 10. Uvoz ribe i drugih akvatičnih organizama u periodu 2014-2020. godina (u 000 KM)

Proizvod	Godina						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živa riba	508,1	328,6	376,3	504,1	497,2	413,6	414,3
Svježa ili rashlađena riba	638,9	491,2	1.274,8	247,1	265,5	934,8	3.929,6
Smrznuta riba	5.524,8	3.326,6	7.228,3	7.110,5	7.812,3	10.051,8	6.611,3
Ribljji fileti i ostalo riblje meso	2.563,6	784,2	3.096,9	2.647,9	3.255,6	5.719,3	5.455,4
Sušena, soljena i dimljena riba	177,3	116,2	391,2	192,5	529,3	681,3	1.018,0
Svega riba	9.412,7	5.046,8	12.367,5	10.702,1	12.359,9	17.800,8	17.428,6
Ljuskari	210,2	69,4	217,9	153,6	219,3	123,4	140,7
Mekušci	1.971,3	593,4	2.068,3	2.937,4	3.349,8	2.908,5	2.301,8
Svega, plodovi mora	2.181,5	662,8	2.286,2	3.091,0	3.569,1	3.031,9	2.442,5
Vodeni beskičmenjaci	-	-	-	-	26,6	6,0	-
Ukupno, F BiH	11.594,2	5.709,7	14.653,7	13.793,1	15.955,5	20.838,6	19.871,3
Ukupno, BiH	25.789,0	9.702,1	33.463,1	32.559,6	34.762,3	37.200,6	33.654,2
F BiH / BiH (%)	45,0	58,9	43,8	42,4	45,9	56,0	59,0

Uvoz proizvoda ribarstva imao je promjenljiv trend u periodu 2014.-2020. godina. Najveća količina proizvoda ribarstva uvezena je u 2019. godini (6.026,6 t) a najmanja u 2015. godini (3.553,5 t). U 2020. godini je ostvaren uvoz proizvoda ribarstva u količini od 5.857,7 t, od čega je najveći udio činila smrznuta riba (2.671,4 t ili 45,6%) a najmanji živa riba (4,8 t ili 0,08%). Značaj udio uvoza, 1.614,8 t ili 27,6%, činila je svježa ili rashlađena riba (tabela 9). Izvozom proizvoda ribarstva (10.188,6 KM) pokriveno je više od polovine (51,3%) vrijednosti uvoza ovih proizvoda (19.871,3) u Federaciji BiH u 2020. godini. Vrijednost uvoza ribe i drugih akvatičnih organizama u 2020. godini činila je 59,0% uvoza na nivou Bosne i Hercegovine. Najveća vrijednost uvoza proizvoda ribarstva ostvarena je u 2019. godine i iznosila je 20,8 miliona KM, a najmanja u 2015. godini, 5.709,7 KM (tabela 10).

1.5. SWOT ANALIZA

Uzimajući u obzir izvanredan potencijal prirodnih resursa, prije svega neograničenih količina kvalitetne vode i veliku raznolikost vodenih organizama, viševjekovnu tradiciju i iskustvo, kao i cijenjenost proizvoda ribarstva na evropskom i svjetskom tržištu, ribarstvo ima neograničene mogućnosti daljeg, ubrzanog razvoja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Razvoj ribarstva mora ići u smjeru osiguranja vlastite održivosti, posebno održivosti proizvodnje u akvakulturi, te povećanju konkurentnosti na europskom i svjetskom tržištu. Na osnovu postojećih i izgradnjom novih uzgojnih kapaciteta, uz primjenu modernih tehnoloških procesa i uzgojnih metoda, moguće je u narednom planiranom periodu udvostručiti proizvodnju u ribarstvu, čak je i povećati na 10.000 tona godišnje.

1.5.1. Slatkovodno ribarstvo

Prednosti

- neograničen hidropotencijal planinskih potoka i rijeka, prirodnih jezera i hidroakumulacija
- dostupnost obilju vodoizdašnih izvora i vrela, potoka, rijeka i jezera, hladnih i kiseonikom bogatih voda (I i II klasa kvaliteta vode), kao osnova razvoja akvakulture i sportsko-rekreativnog ribolova;
- povoljne geomorfološke karakteristike terena (reljef) u kotlinama i dolinama vodenih tokova za rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih kapaciteta;
- viševjekovna tradicija uzgoja riba;
- visok kvalitet ribe i ribljeg mesa;
- angažman visokostručnih kadrova iz oblasti ribarstva ili akvakulture (dodiplomski i diplomski studiji na Univerzitetima u sarajevu i Mostaru)
- kvalifikovana radna snaga;

Slabosti:

- nedovoljno i neracionalno iskorišten hidropotencijal;
- upotreba zastarjelih tehnologija i tehnoloških procesa (na skoro svim ribogojilištima ništa se nije promjenilo u posljednjih 50 godina);
- primjena prevaziđenih selektivnih i uzgojnih metoda u ribogojilištima;
- neprihvatanje ili djelimično i dugotrajno uvođenje modernih tehnoloških procesa i novih uzgojnih metoda u ribogojilišta;
- visoki vodne nadoknade i drugi poreski nameti;
- skupa hrana za ribe i ovisnost ribogojilišta o uvozu hrane za ribe ili komponenti za proizvodnju riblje hrane, prvenstveno ribljeg brašna;
- postojanje velikog broja neregistrovanih ribogojilišta, o čijoj proizvodnji evidenciju i inspekcijski nadzor ne vodi niko od općinskog do federalnog i državnog nivoa;
- slabo razvijena infrastruktura i nedovoljno uređeno i iskorišteno domaće tržište;

- nepokrivenost domaćeg i regionalnog tržišta proizvodima slatkovodne akvakulture (riba, rakovi, žabe)
- razjedinjenost i slaba organizovanost i saradnja ribogojilišta (loš rad Udruženja uzgajivača i prerađivača ribe u Federaciji BiH);
- otežano ili nemoguće pribavljanje dozvole za akvakulturu (nedovoljno definiran i neusklađen zakonski okvir);
- loša ili nedovoljna saradnja sektora ribarstva sa naučno-istraživačkim ustanovama;
- niska potrošnja ribljeg mesa u BiH i nedovoljna informiranost potrošača;
- nedostatak prerađivačkih kapaciteta.

Prilike:

- povećanje proizvodnje ribe kao hrane visoke biološke vrijednosti;
- diverzifikacija proizvodnje i uvođenje novih kultura, odnosno novih vrsta riba (lipljen, mladica, jegulja, tilapija, azijski i afrički som, i dr.) i vodenih organizama (rakova, žaba i dr.) u uzgoj;
- razvoj ekološkog i organskog uzgoja;
- razvoj prerađivačke industrije i povećanje asortimana ribljih proizvoda;
- povećanje potrošnje proizvoda ribarstva, kroz promociju ribe i ribljih proizvoda kao zdrave hrane;
- aktiviranjem rada Udruženja uzgajivača i prerađivača ribe u Federaciji BiH, kao i Udruženja uzgajivača i prerađivača ribe u BiH, razvijati vlastitu razvojnu politiku;
- uspostaviti sistem brendiranja i certificiranja proizvoda ribarstva;
- unaprjeđenje saradnje proizvođača sa naučno-istraživačkim ustanovama;
- doprinos zapošljavanju, posebno u ruralnim područjima;
- doprinos razvoju ruralnih područja kroz diverzifikaciju aktivnosti na farmi (seoski turizam, ribolovni turizam i sl.)

Prijetnje:

- lak prijenos bolesti vodenom sredinom i mogućnost gubitka cjelokupne proizvodnje;
- otežana zaštita od predatora (vidra i kormoran zaštićene vrste) i nemogućnost nadoknade štete;
- nemogućnost osiguranja organizama u uzgoju;
- tržišna nestabilnost i nemogućnost pariranja cijenama proizvoda iz uvoza;
- rast troškova proizvodnje i povećanja cijena proizvoda;
- globalno zagrijavanje i klimatske promjene;
- degradacija prirode različitim ljudskim aktivnostima (brane, zagađenje i sl.) i nemogućnost pristupa i napajanja objekata vodom.

1.5.2. Morsko ribarstvo

Prednosti

- slobodan pristup domaćem tržištu i olakšan plasman proizvoda marikulture;
- sposobnost trajnog opskrbljivanja tržišta unaprijed planiranom količinom proizvoda;
- mogućnost plasmana cjelokupne proizvodnje lokalnom tržištu tokom turističke sezone;
- povoljni ekološki uslovi (zaklonjenost zaljeva i prirodna zaštita od nepovoljnih vremenskih prilika).

Slabosti:

- prostorna i hidrološka ograničenost Neumskog zaliva;
- mali proizvodni kapaciteti postojećih ribogojilišta;
- slab proizvodni asortiman (uglavnom plasman svježe ili rashlađene, neočišćene ribea);
- upotreba zastarjelih tehnologija i tehnoloških procesa;
- primjena prevaziđenih selektivnih i uzgojnih metoda u ribogojilištima;
- slabo razvijena priobalna infrastruktura i povezanost proizvodnih objekata sa kopnom;
- nepostojanje marketinške strategije i nedostatak brendiranja i licenciranja proizvoda
- loša ili nedovoljna saradnja sektora ribarstva sa naučno-istraživačkim ustanovama;
- neadekvatna kontrola zdravstvenog stanja, česta pojava bolesti i visokih gubitaka uzrokovanih bolestima;
- nedostatak prerađivačkih kapaciteta.

Prilike:

- povećanje proizvodnje ribe, posebno proizvodnje školjki,
- diverzifikacija proizvodnje i uvođenje novih vrsta riba i drugih akvatičnih organizama u uzgoj;
- razvoj ekološkog i organskog uzgoja;
- izgradnja objekata za preradu proizvoda marikulture,
- uspostaviti sistem brendiranja i certificiranja proizvoda ribarstva;
- unaprjeđenje saradnje proizvođača sa naučno-istraživačkim ustanovama.

Prijetnje:

- lak prijenos bolesti vodenom sredinom i mogućnost gubitka cjelokupne proizvodnje;
- nemogućnost osiguranja organizama u uzgoju;
- dalje smanjenje ribljih resursa,
- ekološke nesreće (komunalne vode, izlivanje goriva, i sl.);
- povećanje aktivnosti u ograničenom morskome području BiH, posebno u vrijeme turističke sezone.

1.6. CILJEVI I ZADACI RIBARSTVA DO 2030. GODINE

Osnovni cilj u sektoru ribarstva u periodu do 2030. godine je povećanje obima godišnje proizvodnje do 10.000 tona ribe i drugih akvatičnih organizama visokog kvaliteta, koji će biti konkurentni na evropskom i svjetskom tržištu.

Da bi planirani cilj bio ostvaren potrebno je realizovati sljedeće zadatke:

- izvršiti rekonstrukciju i modernizaciju postojećih i izgraditi nove savremene proizvodne kapacitete;
- u okviru velikih ribogjilišta ili posebno izgraditi savremene prerađivačke pogone;
- blagovremeno uvoditi i primjenjivati savremene selektivne i uzgojne metode;
- u proizvodnju, odnosno uzgoj, uvesti nove, za tržište zanimljive, vrste riba i drugih akvatičnih organizama;
- uspostaviti sistem certificiranja i brendiranja proizvoda ribarstva;
- unaprijediti saradnju između proizvođača i kreirati vlastitu razvojnu politiku;
- unaprijediti saradnju proizvođača sa naučno-istraživačkim ustanovama.

Sve gore naprijed navedeno moći će biti realizovano jedino uz podršku Federalnog i kantonalnih ministarstava, kroz adekvatne poticaje za kapitalna ulaganja i primarnu proizvodnju, kao i povoljne kreditne linije.

izvori podataka:

Bijedić A. i sar. 2012. Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine 2010-2022. Zavod za vodoprivredu d.d. Sarajevo i Zavod za vodoprivredu d.o.o. Mostar. Sarajevo.

FAO. 2020. The State of World Fisheries and Aquaculture 2020. Sustainability in action. Rome.

FAO. 2020. FAO yearbook. Fishery and Aquaculture Statistics 2018/FAO annuaire. Statistiques des pêches et de l'aquaculture 2018/FAO anuario. Estadísticas de pesca y acuicultura 2018. Rome/Roma.

FAO. 2015. Sektor ribarstva i akvakulture u Bosni i Hercegovini. Rome.

Federalni zavod za statistiku. 2020. Statistički godišnjak. Sarajevo

Pavličević J., Savić N., Glamuzina B. 2014. Akvakultura i ribarstvo: Stanje i perspektive u Bosni i Hercegovini. Sveučilište u Mostaru.